

Lausuntopyyntö Keski-Suomen maakuntakaavan 2040 luonnoksesta

Kunnanhallitus 02.05.2022 § 95
262/10.02.07/2022

Valmistelija: kaavoitusjohtaja Mari Holmstedt, p. 0400 317 759

Keski-Suomen liitto pyytää lausuntoa valmisteluvaiheessa olevasta maakuntakaavaluonnoksesta. Lausunto tulee antaa kirjallisena 5.5.2022 mennessä. Valmistelumateriaali on nähtävillä osoitteessa <https://keskisuomi.fi/maakuntakaava2040>. Laukaan kunta on antanut osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan lausunnon kunnanhallituksen kokouksessa 26.10.2020 §214. Keski-Suomen liitto on laatinut lausuntoon vastineen, joka löytyy valmistelumateriaaleista.

Keski-Suomessa maakuntakaavaa päivitetään rullaavan maakuntakaavoituksen periaatteiden mukaisesti. Rullaavassa maakuntakaavoituksessa päivitetään voimassa olevaa maakuntakaavaa kertyneiden muutostarpeiden mukaisesti yleispiirteisen suunnittelun lähtökohdista. Keski-Suomen maakuntakaava 2040 käsittelee seudullisesti merkittävää tuulivoiman tuotantoa, hyvinvoinnin aluerakennetta ja liikennettä. Kaavaluonnos muuttaa ja täydentää voimassa olevaa maakuntakaavaa näiden teemojen osalta, muilta osin voimassa oleva maakuntakaava jää voimaan sellaisenaan.

Tuulivoima

Voimassa olevan Keski-Suomen maakuntakaavan tuulivoimaa koskevat merkinnät perustuvat selvityksiin vuodelta 2012. Merkintöjä voidaan pitää vanhentuneina tuulivoimatoimialan nopeaan muutokseen perustuen. Keski-Suomen maakuntakaavan 2040 tavoitteena tuulivoiman osalta on osoittaa maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävät tuulivoiman tuotantoon parhaiten soveltuvat alueet.

Maakuntakaava ohjaa erityisesti seudullisesti merkittävien tuulivoimahankkeiden yleiskaavoitusta. Seudullisesti merkittäväksi tuulivoimahankkeeksi katsotaan hankkeet, joiden maapinta-ala on yli 8 km² tai vähintään 10 voimalan kokonaisuus. Seudullisesti merkittävän tuulivoiman tuotannon osalta kaavaratkaisu perustuu koko maakunnan kattaviin suunnitteluperusteisiin ja selvityksiin, joita ovat mm. paikkatietopohjainen tuulivoima-analyysi, maakotkaselvitys, maisemavaikutukset ja niiden arviointi (tarkempi arviointi kaavaehdotusvaiheessa) ja maiseman herkkyyshanalyysi. Selvitykset palvelevat maakuntakaavan lisäksi myös kunnissa tapahtuvan ei-seudullisen tuulivoiman sijainnin ohjaamisen tukena.

Merkittävään tuulivoiman tuotantoon soveltuvien alueiden valinta pohjautuu seudullisesti merkittävän potentiaalin omaamiseen. Potentiaalisten alueiden osalta valmisteluprosessissa on arvioitu tuulivoimarakentamisen vaikutuksia mm. ihmisiin, luontoon, maisemaan, kulttuuriperintöön, pohjavesiin, elinkeinoihin, maanpuolustukseen ja lentoliikenteeseen. Lisäksi tuulivoima-alueita on yhteen sovitettu muihin maankäytön tarpeisiin. Kaavaprosessin aikana tullaan vielä laatimaan ja täsmentämään selvityksiä sekä tarkentamaan kaavan vaikutusten arviointia.

Valmisteluprosessin tuloksena on esitys maakunnan parhaiten tuulivoiman tuotantoon soveltuvista alueista, joita kaavakartalle on osoitettu yhteensä 21. Valmistelun lähtökohtana on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen

tuulivoimaloiden sijoittelu keskitetysti usean voimalan yksiköihin sekä yhteisvaikutusten huomioiminen.

Laukaan kunnan ja Äänekosken kaupungin rajalle sijoittuu yksi tuulivoimatuotantoon soveltuva alue (tv; Kiuassuo). Suurin osa 11,4 km² alueesta on Äänekosken kaupungin alueella. Pinta-alaan perustuva tuulivoimaloiden mahdollinen määrä on 14-16 voimalaa. Alueet ovat yksityisessä omistuksessa. Lähialueelle tuulivoimaloilla on maisemavaikutuksia Äijälän ja Haapalan kylien suuntaan, erityisesti ne näkyvät laajoille peltoaukeille. Kaukomaisemassa voimalat saattavat näkyä kauempana oleville vesistöille (mm. Saraavesi, Kuusivesi, Kynsivesi, Uurainen) maiseman aukkokohtista.

Aluetta koskee seuraava kaavamääräys: Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävä tuulivoimatuotantoon soveltuva alue. Merkintään ei sisälly MRL 33 §:n mukaista ehdollista rakentamisrajoitusta.

Suunnittelumääräys: Alueen suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset asutukseen, liikenneväyliin, maisemaan, kulttuuriperintöön, virkistykseen, elinkeinoihin, luontoon ja pohjavesiin. Aluetta suunniteltaessa tulee turvata lentoliikenteen ja puolustusvoimien toimintaedellytykset sekä ottaa erityisesti huomioon puolustusvoimien toiminnasta, kuten tutkajärjestelmistä ja radioyhteyksistä johtuvat rajoitteet. Lisäksi on otettava huomioon tuulivoimatuotannon yhteisvaikutukset. Sähköverkkoon liittymisessä on pyrittävä hyödyntämään olemassa olevia johtokäytäviä. Tuulivoima-alueiden liittämässä sähköverkkoon on pyrittävä hyödyntämään yhteisiä johtokäytäviä.

Hyvinvoinnin aluerakenne

Hyvinvointi on yksi maakunnan strategisista kärjistä. Hyvinvoinnin aluerakenne kytkeytyy keskeisesti matkailun ja virkistykseen aluerakenteeseen ja reitistöihin. Sitä tukevat voimassa olevan maakuntakaavan kulttuuriympäristön ja asumisen ja vapaa-ajan asumisen sekä matkailun ja virkistykseen vetovoima-alueet ja osana vetovoimatekijöitä huomioidut hiljaiset alueet. Keski-Suomessa on selvitetty myös luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä painopistealueita, metsätalouden kokonaiskestävyyden entistä parempaa huomioon ottamista sekä metsien monimuotoisuuden tulevaa kehityskuvaa.

Hyvinvoinnin aluerakenteen tarkasteluun ei lähtökohtaisesti liity tarvetta kaavamerkintöjen tai määräysten päivittämiseen. Kyse on Keski-Suomen joulukuussa 2021 hyväksytyn strategian sekä aiemmin samana vuonna hyväksytyn Keski-Suomen hyvinvointiohjelman asettamasta tarpeesta tarkastella hyvinvointia aluerakenteen näkökulmasta. Tämä tarkastelu on luonnollista tehdä kaavaprosessin yhteydessä.

Liikenne

Keski-Suomen liikenteellinen saavutettavuus ja sen kehittäminen ovat maakunnan elinvoiman perusta. Kaavaprosessin aikana tarkastellaan strategisen liikenneverkon alueidenkäytölliset päivitys- ja muutostarpeet vastaamaan maakunnan liikennejärjestelmän tavoitteita. Erillisiä liikenteeseen liittyviä selvityksiä ei ole laadittu, vaan kaavaratkaisu perustuu olemassa oleviin selvityksiin ja suunnitelmiin. Keskeisenä tausta-aineistona ja perusteena liikenteen ratkaisulle toimivat Keski-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelma sekä pääväyliä koskevat esisuunnittelutasoiset toimenpideselvitykset ja aluevaraussuunnitelmat.

Keski-Suomen maakuntakaavassa 2040 osoitetaan liikenneverkkoa koskien tarpeelliset kehittämisperiaatteet sekä aluevaraukset alueidenkäytön näkökulmasta. Periaatteena on, että maakuntakaavassa liikenneverkko esitetään strategisella tasolla vain valtakunnalliset, maakunnalliset ja seudulliset tarpeet huomioiden. Liikennettä

koskevat kaavamerkinnot ja -määräykset toimivat yhtenä perusteena niin maakunnallisen kuin valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman (Liikenne 12-suunnitelman) tavoitteiden edistämiseksi ja toimeenpanon toteuttamiselle.

Maakuntakaavaprosessissa keskeisimmät liikennettä koskevat muutostarpeet liittyvät tieverkkoon ja pääväylien 4 ja 9 tulevaisuuden kehittämistarpeisiin. Sekä hyvinvoinnin aluerakenteeseen, että liikenteeseen liittyen kaavaprosessissa huomioidaan kansainvälisen, pitkämatkaisen pyöräilyn (EuroVelo11) tarpeet. Valtatietä 4 koskevan Kirri–Tikkakoski (Vehniä) -hankkeen valmistumisen myötä huomioidaan kaavamerkintöjen ajantasaisuus ja muutostarpeet maakuntakaavayhdistelmässä.

Laukaan kunnan alueelle kohdistuu maakuntakaavaluonnoksessa merkintä valtatie 9 kehittämiseksi välillä Kanavuori–Lievestuore, jonka osalta luonnoksessa varaudutaan YVA-ohjelmassa esitettyyn vaihtoehtoon 1 mukaiseen tavoitetilään (moottoritie, joka välivaiheen ratkaisuna voidaan toteuttaa moottoriliikennetienä tai 2+2 kaistaisena valtatieksi). Maakuntakaavaprosessissa väli huomioidaan merkinnällä moottori- tai moottoriliikennetie (uusi), joka mahdollistaa myös moottoritietasoisien tavoitetilan.

Parannettavan tieosuuden kaavamerkintä on seuraava: Valtatie, uusi (vt). Uutena valtatieksi osoitetaan valtakunnallista ja maakuntien välistä pitkämatkaista liikennettä välittäviä uusia teitä. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys: Tiesuunnittelussa ja maankäytön suunnittelussa tulee varautua kevytväyläjärjestelyihin taajamien ja kylämaisen asutuksen kohdalla.

Kansainvälinen pyöräilyreitti EuroVelo 11 on eurooppalainen, pitkänmatkan pyöräilyreitti, joka osoitetaan maakuntakaavassa ohjeellisenä yhteystarve -merkinnällä. Lähtökohtana ja perusteena merkinnälle on Väyläviraston laatima valtakunnallisen pyöräliikenneverkon esisuunnitelma, jossa myös EuroVelo-reitti on otettu huomioon. Maakuntakaavaluonnoksessa EuroVelo -reitti noudattelee pääosin valtakunnallisen pyöräliikenneverkon linjausta ja tukeutuu osin myös lainvoimaisen maakuntakaavan maisema- ja matkailutiehen. Maakuntakaavaluonnoksessa reitti on esitetty vaihtoehtoisena linjauksena Laukaan Vihtavuoren jälkeen ja poikkeaa tältä osin valtakunnallisen pyöräliikenneverkon linjauksesta.

EuroVelo 11 reittiä koskee seuraava kaavamääräys: Kansainvälinen pyöräilyreitti. Merkinnällä osoitetaan pitkänmatkan pyöräliikenteen yhteys ohjeellisenä (eurooppalainen EuroVelo 11).

Esittelijä Kunnanjohtaja Linda Leinonen

Päätösehdotus Laukaan kunnanhallitus antaa Keski-Suomen maakuntakaava 2040 valmisteluvaiheen kuulemiseen seuraavanlaisen lausunnon:

Keski-Suomen liiton maakuntakaava 2040 kaavaluonnoksessa on tarkastelut ajankohtaisia teemoja ja muutostarpeita, jotka ovat tärkeitä koko maakunnan kannalta. Teemoista hyvinvoinnin aluerakenteen osalta kunnalla ei ole lausuttavaa. Liikenteen osalta kunta pitää erittäin hyvänä, että valtatie 9:n merkintä on muutettu kehittämismerkinnäksi, joka mahdollistaa moottoritietasoisien yhteyden toteuttamisen välillä Kanavuori–Lievestuore.

Uutena merkintänä EuroVelo 11 –reitin osoittaminen maakuntakaavassa edistää erityisesti pitkämatkaisen pyöräliikenteen kehittämistä ja huomioimista

alempitasoisessa kaavoituksessa sekä muussa suunnittelussa. Laukaan kunta katsoo, että pitkämatkaisen liikenteen lisäksi pyöräilyverkon kehittäminen tukee myös lyhempien matkojen siirtymää edistäen näin kestävien kulkumuotojen käyttöä ja matkailun kehittämistä alueella. Kunnan mielestä on myös hyvä, että EuroVelo 11-reitin linjaukselle on esitetty vaihtoehtoinen reitti valtakunnallisen pyöräliikenneverkon linjauksesta. Vaihtoehtoisen reitin varrella suuntautuu jo nyt kehittämishankkeita, kuten Peurunka - Kuusa kevyen liikenteen väylän toteuttamiseen tähtäävä tiesuunnitelma.

Seudullisesti merkittävien tuulivoimatuotannon soveltuvien alueiden osoittaminen maakuntakaavassa tukee sekä kansallisia että maakunnallisia ilmastotavoitteita uusiutuvan energiantuotannon lisäämiseksi. Kunta kiittää laajoista, koko maakuntaa kattavista selvityksistä, kuten maakotkaselvitys, maisemaselvitys ja tuulivoimapotentialin kartoitus, jotka antavat sekä seudullisen tason että kuntien pienempien, ei-seudullisten hankkeiden suunnitteluun ja ohjaamiseen hyvät lähtökohdat ja -aineistot.

Tuulivoimatuotantoon soveltuvien alueiden kaavamääräyksessä ohjataan sähköverkon liittymisen osalta hyödyntämään olemassa olevia ja yhteisiä johtokäytäviä. Kapasiteetti tulee johtaa valtakunnan verkkoon, jolloin vaikutukset ulottuvat myös naapurikuntien puolelle. Sähkönsiirtoverkkojen osalta tehdään laajapohjainen selvitys ennen kaavaehdotusvaihetta. Sähköverkko on esitetty maakuntakaavayhdistelmässä, mutta määräyksen vaikutuksen arviointia ja uusien johtokatujen tarvetta sekä suuntautumista on helpompi arvioida, jos merkintä olisi myös kaavakartalla. Kunta esittääkin, että kaavakartalla esitettäisiin sähkönsiirtoverkko ja sähköasemat.

Päätös

Kunnanjohtajan esitys hyväksyttiin.